

ประเด็นด้านสิทธิชุมชน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิชุมชน ที่ให้สิทธิชุมชนสามารถบริหารจัดการดูแลรักษา และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนเองได้ ตลอดจนสามารถอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนจารีตประเพณีในแต่ละพื้นที่ได้เอง นอกจากนี้ การดำเนินโครงการของรัฐที่กระทบต่อชุมชนในพื้นที่จะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของคนในพื้นที่ก่อนการตัดสินใจโครงการ ทำให้ชุมชนที่มีความเป็นเจ้าของพื้นที่และมีความผูกพันกับพื้นที่เห็นด้วยกับบทบัญญัตินี้ดังกล่าว นอกจากนี้ มีการเสนอให้ขยายขอบเขตนิยามของชุมชน ให้รวมถึงชนเผ่าหรือชาติพันธุ์ที่อาศัยในราชอาณาจักรไทยด้วย

ประเด็นเกี่ยวกับวุฒิสภา

สำหรับประเด็นที่มาของสมาชิกวุฒิสภาถือเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีการถกเถียงกันอย่างกว้างขวางถึงข้อดีหรือข้อด้อยของทั้งการสรรหาและการเลือกตั้ง แต่ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของประชากรกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้นับว่า ต้องการให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน (เช่นเดียวกับที่มาในรัฐธรรมนูญฉบับ 2540) นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นที่จะให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจาก การเลือกตั้งจากบรรดากลุ่มอาชีพต่างๆ รวมทั้งมีการผสมผสานกันระหว่างการสรรหาและเลือกตั้ง ในร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 (ฉบับแก้ไขครั้งที่สอง) มีข้อเสนอที่ขอแก้ไขโดยคณะกรรมการร่างฯ ซึ่งเสนอให้สมาชิกวุฒิสภามีจำนวน 150 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรง 76 คน (จังหวัดละหนึ่งคน) ส่วนจำนวนที่เหลือ 74 คน มาจากการสรรหา จากกรณีดังกล่าวถือเป็นประเด็นที่น่าจับตาว่าสังคมจะมีเสียงตอบรับเกี่ยวกับเรื่องนี้หรือไม่

ประเด็นด้านองค์กรอิสระ

มีข้อเสนอของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญในเรื่องการกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการองค์กรอิสระ ให้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เพราะเป็นการปิดกั้นโอกาสโดยกฎหมายและขัดกับมาตราของหมวด 3 ว่าด้วย “สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย” เพราะเป็นการจำกัดสิทธิของประชาชน นอกจากนี้ มีผู้เสนอว่าควรมีองค์กรอิสระระดับจังหวัดเพื่อติดตามตรวจสอบอำนาจผู้บริหารในระดับท้องถิ่น ควรกำหนดระยะเวลาตรวจสอบขององค์กรอิสระในการตรวจสอบหน่วยงาน และเพิ่มองค์กรอิสระเข้าเป็นคณะกรรมการสรรหาในสัดส่วนที่เหมาะสม ในส่วนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างต้องการให้ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เนื่องจากเกรงว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะผูกขาดอำนาจแต่เพียงองค์กรเดียว

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างเสนอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีสิทธิฟ้องร้องแทนประชาชนได้อย่างสมบูรณ์ และมีการเสนอให้จัดตั้ง “องค์กรอิสระเพื่อพัฒนาการเมืองภาคประชาชน” เพื่อเป็นการเพิ่มการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนให้เป็นรูปธรรมขึ้นในลักษณะขององค์กร ที่ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือกับประชาชน ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชน ตลอดจนเป็นกลไกในการตรวจสอบการดำเนินงานทุกระดับแทนประชาชนด้วย เพื่อเป็นการพัฒนาการเมืองภาคประชาชนในระยะยาว